

การอนุรักษ์การกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองมรดกโลกทาง วัฒนธรรมและทางธรรมชาติของประเทศไทย Implementing the Law on the Protection of the World Cultural and Natural Heritage of Thailand

ปกาศิต เจิมรอด¹

สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

96 หมู่ 2 ตำบลประตูชัย อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13000

เมลล์ติดต่อ: jpakasit@aru.ac.th

Pakasit Jermrod

Bachelor of Laws Program, Faculty of Humanities and Social Sciences, Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat
University, 96, Moo 2, Pratumchai, Phra Nakhon Si Ayutthaya, Phra Nakhon Si Ayutthaya, 13000,

E-mail: jpakasit@aru.ac.th

Received: March 10, 2021; Revised: May 31, 2022; Accepted: June 10, 2022

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำสาขาวิชานิติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา (Assistant Professor, Lecturer, Faculty of Humanities and Social Sciences, Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University).

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสาระสำคัญของอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองมรดกโลกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติ ค.ศ. 1972 ประกอบกับเอกสารแนวทางการอนุรักษ์ตามอนุสัญญาคุ้มครองมรดกโลก และการอนุรักษ์และการบังคับใช้กฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองมรดกโลกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติของประเทศไทย ในฐานะที่ประเทศไทยเป็นภาคีอนุสัญญาดังกล่าว

จากการศึกษา พบว่า ประเทศไทยมีกฎหมายระดับพระราชบัญญัติใช้บังคับในการคุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติอยู่หลายฉบับ ส่งผลให้เกิดปัญหา 2 ประการ คือ (1) ปัญหาการบังคับใช้กฎหมายภายในประเทศกับการคุ้มครองมรดกโลกของประเทศไทย และ (2) ปัญหาการทับซ้อนของหน่วยงานของรัฐในการคุ้มครองมรดกโลกของประเทศไทย ในการคุ้มครองมรดกโลกทางวัฒนธรรม บทความนี้จะชี้แนะแนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยนำหลักกฎหมายของสาธารณรัฐอิตาลีมาเป็นแนวทางการปรับปรุงมาตรการทางกฎหมาย ผู้เขียนมีข้อเสนอแนะ คือ ควรแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 ในการกำหนดหน่วยงานผู้รับผิดชอบหลักและการบูรณาการการทำงานร่วมกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EIA) การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และกำหนดบทลงโทษทางแพ่งและทางอาญา

คำสำคัญ: อนุวัติการ อนุสัญญาคุ้มครองมรดกโลก มรดกโลกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติ

Abstract

The aims of this article are to study the key aspects of the Convention on the Protection of World Cultural and Natural Heritage, 1972 together with the Operational Guidelines for the Implementation of the World Heritage Convention and the implementation and enforcement of the law on the protection of world cultural and natural heritage of Thailand because Thailand is a party to this Convention.

The study shows that Thailand has a number of acts to enforce in the protection of cultural and natural heritage. It raises two main issues: (1) problems of domestic law enforcement with in the protection of Thailand's World Heritage Sites; (2) the problem of overlapping of government agencies in the protection of Thailand's World Heritage which in cultural heritage protection. This article therefore proposes a solution to this problem by applying the legal principles of the Republic of Italy as a guideline for improving legal measures. The author, therefore, recommends to amend the Act on Ancient Monuments, Antiques, Objects of Art and National Museums, B.E. 2504 by designating the main responsible departments with integrating the collaboration of all relevant departments, to assess the environmental impacts through EIA, to promote participation of the local people and engagement of local government, and to provide the civil and criminal penalties.

Keywords: Implement, World Heritage Convention, World Cultural and Natural Heritage

1. บทนำ

ในปี พ.ศ. 2530 ประเทศไทย โดยคณะรัฐมนตรีได้มีมติเข้าร่วมเป็นภาคีในอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองมรดกโลกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติ ค.ศ. 1972 (Convention Concerning the Protection of the World Cultural and Natural Heritage A.D. 1972)² หรือเป็นที่รู้จักกันในชื่อ “อนุสัญญาคุ้มครองมรดกโลก (The World Heritage Convention)” ซึ่งในปัจจุบันแหล่งมรดกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติของประเทศไทยได้รับการประกาศขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลกทั้งสิ้น 6 แห่ง³ ได้แก่ (1) เมืองประวัติศาสตร์สุโขทัยและเมืองบริวารได้ขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลกทางวัฒนธรรม (2) นครประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา โดยได้ขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลกทางวัฒนธรรม (3) เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทุ่งใหญ่นเรศวรและห้วยขาแข้ง ได้ขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลกทางธรรมชาติ (4) แหล่งโบราณคดีบ้านเชียง ได้ขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลกทางวัฒนธรรม (5) พื้นที่กลุ่มป่าดงพญาเย็น-เขาใหญ๋ ได้ขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลกทางธรรมชาติ และ (6) พื้นที่กลุ่มป่าแก่งกระจาน ได้ขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลกทางธรรมชาติ และแหล่งมรดกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติในบัญชีรายชื่อเบื้องต้น (Tentative List) จำนวน 7 แห่ง⁴ ได้แก่ (1) อุทยานประวัติศาสตร์ภูพระบาท จังหวัดอุดรธานี (2) วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร จังหวัดนครศรีธรรมราช (3) อนุสรณ์สถาน แหล่งต่าง ๆ และภูมิทัศน์วัฒนธรรมของเชียงใหม่ นครหลวงของล้านนา (4) พระธาตุพนม กลุ่มสิ่งก่อสร้างทางประวัติศาสตร์ และภูมิทัศน์ที่เกี่ยวข้อง (5) กลุ่มเทวสถานปราสาทพนมรุ้ง ปราสาทเมืองต่ำ และปราสาทปลายบัด จังหวัดบุรีรัมย์ (6) อุทยานประวัติศาสตร์ศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์ และ (7) พื้นที่แหล่งอนุรักษ์ทะเลอันดามัน

แต่ในปัจจุบัน ประเทศไทยมีกฎหมายที่ใช้บังคับในการคุ้มครองมรดกโลกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติหลากหลายและแตกต่างกันหลายฉบับ ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อมาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองป้องกันมรดกโลกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติของประเทศไทยอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น บทความวิชาการนี้ได้มุ่งศึกษาสาระสำคัญของอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองมรดกโลกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติ ค.ศ. 1972 ประกอบกับเอกสารแนวทางการอนุรักษ์ตามอนุสัญญาคุ้มครองมรดกโลก และการอนุรักษ์และการบังคับใช้กฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองมรดกโลกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติของประเทศไทย ในฐานะที่ประเทศไทยเป็นภาคีอนุสัญญาฯ ดังกล่าว

² สำนักความสัมพันธ์ต่างประเทศ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, “มรดกโลก (World Heritage),” สืบค้นเมื่อ 9 มกราคม 2564, <https://www.bic.moe.go.th/index.php/component/k2/itemlist/category/193-world-eritage>.

³ สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, “แหล่งมรดกโลก,” สืบค้นเมื่อ 14 มีนาคม 2565, <https://worldheritagesite.onep.go.th/site/1>.

⁴ สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, “แหล่งมรดกที่อยู่ในบัญชีรายชื่อเบื้องต้น ของศูนย์มรดกโลก,” สืบค้นเมื่อ 14 มีนาคม 2565, <https://worldheritagesite.onep.go.th/site/2>.

2. สารสำคัญของอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองมรดกโลกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติ ค.ศ. 1972 และเอกสารแนวทางการอนุรักษ์ตามอนุสัญญาคุ้มครองมรดกโลก

อนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองมรดกโลกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติ ค.ศ. 1972 ได้พัฒนาขึ้นจากกระแสความเคลื่อนไหวในสองแนวทาง คือ การพิทักษ์รักษาแหล่งมรดกทางวัฒนธรรมและการอนุรักษ์ธรรมชาติ⁵ โดยสารสำคัญของอนุสัญญาฯ สามารถสรุปได้ คือ มีบทบัญญัติทั้งสิ้น 38 มาตรา แบ่งออกเป็น 8 หมวด ดังนี้⁶

หมวดที่ 1 นิยามของมรดกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติ (มาตรา 1-3)

หมวดที่ 2 การคุ้มครองป้องกันมรดกทางวัฒนธรรมและมรดกทางธรรมชาติในระดับชาติและระดับนานาชาติ (มาตรา 4-7) บัญญัติเกี่ยวกับภาระหน้าที่ของรัฐภาคีสมาชิก (States Parties) ในการดำเนินงานจำแนกรายละเอียด คุ้มครองป้องกัน อนุรักษ์ และนำเสนอ มรดกทางวัฒนธรรมและมรดกทางธรรมชาติ ให้มีหน่วยงานหรือองค์กรเพื่อดำเนินการต่าง ๆ ในการคุ้มครองป้องกันการอนุรักษ์และการนำเสนอมรดกโลก และกำหนดมาตรการที่เหมาะสมทางด้านกฎหมาย กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ วิทยาการ การบริหารจัดการและการเงินเท่าที่จำเป็น

หมวดที่ 3 คณะกรรมการระหว่างรัฐบาลเพื่อการคุ้มครองป้องกันมรดกโลกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติ (มาตรา 8-14) บัญญัติให้มีและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการมรดกโลก

หมวดที่ 4 กองทุนเพื่อการคุ้มครองป้องกันมรดกโลกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติ (มาตรา 15-18) บัญญัติให้มีกองทุนมรดกโลก แหล่งที่มาและการบริหารจัดการกองทุนมรดกโลก

หมวดที่ 5 เงินช่วยเหลือและการบริหารจัดการความช่วยเหลือระหว่างประเทศ (มาตรา 19-26) บัญญัติเกี่ยวกับเงื่อนไขในการขอรับความช่วยเหลือระหว่างประเทศ

⁵ สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, แนวทางการดำเนินงานตามพันธกรณีอนุสัญญาคุ้มครองมรดกโลกและการจัดเตรียมเอกสารการขอขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลก (กรุงเทพฯ: อี.ที.พับลิชชิง, 2561), 17.

⁶ สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, อนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองมรดกโลกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติ (กรุงเทพฯ: โมโนกราฟ สตูดิโอ, 2557), 6-9.

หมวดที่ 6 แผนงานการศึกษา (มาตรา 27-28) บัญญัติเกี่ยวกับหน้าที่ของรัฐบาลในการดำเนินการด้วยวิธีการต่าง ๆ ที่เหมาะสม โดยเฉพาะด้านการศึกษาและสารสนเทศเพื่อส่งเสริมความเคารพและสำนึกในคุณค่าของมรดกโลกให้กับประชาชนโดยทั่วไป

หมวดที่ 7 รายงาน (มาตรา 29) บัญญัติเกี่ยวกับหน้าที่ของรัฐบาลในการนำเสนอรายงานซึ่งประกอบด้วยข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับข้อกำหนดทางกฎหมายและกระบวนการบริหารจัดการรวมทั้งกิจกรรมต่าง ๆ ที่รัฐบาลได้ดำเนินการ เพื่ออนุวัติตามอนุสัญญา

หมวดที่ 8 หมวดสุดท้าย (มาตรา 30-38) บัญญัติเกี่ยวกับรายละเอียดทั่วไปของอนุสัญญา

ทั้งนี้ คณะกรรมการมรดกโลกได้จัดทำเอกสารแนวทางการอนุวัติตามอนุสัญญาคุ้มครองมรดกโลกโดยมีวัตถุประสงค์เพื่ออำนวยความสะดวกให้มีการปฏิบัติตามอนุสัญญา ซึ่งสามารถสรุปสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการอนุวัติการตามอนุสัญญา ของรัฐบาลสมาชิก ได้ดังนี้⁷

II.A นิยามของมรดกโลก วรรค 45 นิยามของมรดกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติ วรรค 46 มรดกแบบผสมระหว่างวัฒนธรรมและธรรมชาติ วรรค 47 ภูมิทัศน์วัฒนธรรม

II.F การคุ้มครองป้องกันและการบริหารจัดการ วรรค 97 แหล่งมรดกโลกที่ได้รับการขึ้นทะเบียนต้องได้รับการคุ้มครองในระยะยาว ทั้งในด้านกฎหมาย การจัดตั้งสถาบัน และ/หรือการปกป้องคุ้มครองประเพณีและการจัดการเพื่อให้แน่ใจแหล่งมรดกโลกจะมีความยั่งยืน รัฐบาลสมาชิกต้องแสดงให้เห็นว่ามีการคุ้มครองทั้งในระดับชาติ ภูมิภาค ท้องถิ่น และ/หรือในระดับของกลุ่มคนร่วมวัฒนธรรมประเพณี

วรรค 98 รัฐบาลสมาชิกต้องมีมาตรการทางกฎหมาย และระเบียบต่าง ๆ ทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่นที่ต้องสร้างความเชื่อมั่นได้ว่าจะเป็นกลไกในการคุ้มครองคุณค่าโดดเด่นอันเป็นสากลของแหล่งมรดกโลกให้รอดพ้นจากผลกระทบอันเกิดขึ้นจากความเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ อาทิ สังคม เศรษฐกิจ และแรงกดดัน หรือความเปลี่ยนแปลงที่เป็นผลกระทบด้านลบ

วรรค 119 การใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน โดยรัฐบาลสมาชิกและผู้มีส่วนได้เสียต้องมั่นใจว่าการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนหรือการเปลี่ยนแปลงอื่นใดจะไม่ส่งผลกระทบต่อคุณค่าโดดเด่นอันเป็นสากลของแหล่งมรดก ทั้งนี้ ต้องปฏิสัมพันธ์กับแหล่งมรดกอย่างเหมาะสม การออกกฎหมาย การกำหนดนโยบาย และยุทธศาสตร์ใด ๆ ที่มีผลต่อแหล่งมรดกโลก รวมไปถึงการส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดการมีส่วนร่วมของชุมชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องกับแหล่งมรดกอย่างจริงจัง

⁷ UNESCO World Heritage Centre, *Operational Guidelines for the Implementation of the World Heritage Convention* (Paris: France, 2019), 17-33.

1.1 ผู้มีส่วนร่วมในการคุ้มครองป้องกันแหล่งมรดกโลก วรรค 40 ผู้มีส่วนร่วมในการคุ้มครองและอนุรักษ์แหล่งมรดกโลก อาจเป็นทั้งในระดับบุคคลและผู้มีส่วนได้เสียอื่น ๆ โดยเฉพาะชุมชนท้องถิ่น ชนพื้นเมือง องค์กรของรัฐบาล องค์กรอิสระ องค์กรเอกชน และเจ้าของแหล่งมรดกนั้นที่มีผลประโยชน์และมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และการบริหารจัดการทรัพยากรที่เป็นแหล่งมรดกโลก

ดังที่ได้กล่าวมานี้ อนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองมรดกโลกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติ ค.ศ. 1972 และเอกสารแนวทางการอนุรักษ์ตามอนุสัญญาคุ้มครองมรดกโลกได้กำหนดหน้าที่ให้รัฐภาคีสมาชิกอนุวัติการกฎหมายภายในประเทศเพื่อคุ้มครองป้องกัน อนุรักษ์ และนำเสนอมรดกทางวัฒนธรรมและมรดกทางธรรมชาติอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดความยั่งยืน

3. การอนุวัติการและการบังคับใช้กฎหมายของประเทศไทยตาม อนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองมรดกโลกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติ ค.ศ. 1972

ประเทศไทยภายหลังจากที่เข้าเป็นภาคีสมาชิกของอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองมรดกโลกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติ ค.ศ. 1972 แล้ว มีหน้าที่ในการปฏิบัติตามอนุสัญญาดังกล่าวโดยการอนุวัติการกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองมรดกโลกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติของประเทศไทย ซึ่งมีรูปแบบการดำเนินงานและหลักกฎหมายที่เกี่ยวข้อง สามารถแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ ดังนี้

3.1 การเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาระหว่างประเทศตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

การเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาระหว่างประเทศของประเทศไทย โดยการให้สัตยาบันหรือรับรองอนุสัญญาระหว่างประเทศอันจะส่งผลกระทบต่อประเทศไทยนั้น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2475 – ปัจจุบัน มีบทบัญญัติที่เกี่ยวกับการเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาระหว่างประเทศสามารถกล่าวโดยสรุปได้ 2 ลักษณะ⁸ ดังต่อไปนี้

1) อำนาจในการทำ “หนังสือสัญญา” หรือ “อนุสัญญาระหว่างประเทศ” กับต่างประเทศเป็นอำนาจของฝ่ายบริหาร

⁸ อรรถกถา บัญญัติ, “การเข้าเป็นภาคีในอนุสัญญาระหว่างประเทศที่เกี่ยวกับกฎหมายพาณิชย์นาวีและแนวทางการตรากฎหมายเพื่ออนุวัติการของประเทศไทย,” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2555), 72-73.

2) หนังสือสัญญาหรืออนุสัญญาระหว่างประเทศที่ฝ่ายบริหารให้สัตยาบันหรือรับรอง ต้องได้รับความเห็นชอบของรัฐสภา ได้แก่ (1) หนังสือสัญญาที่มีบทเปลี่ยนแปลงอาณาเขตไทย (2) หนังสือสัญญาที่มีบทเปลี่ยนแปลงเขตพื้นที่นอกอาณาเขต ซึ่งประเทศไทยมีสิทธิอธิปไตย หรือมีเขตอำนาจตามหนังสือสัญญาหรือตามกฎหมายระหว่างประเทศ (3) หนังสือสัญญาที่จะต้องออกพระราชบัญญัติเพื่อให้การเป็นไปตามหนังสือสัญญา และ (4) หนังสือสัญญาที่อาจมีผลกระทบต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคม หรือการค้าหรือการลงทุนของประเทศอย่างกว้างขวาง

จากสาระสำคัญโดยสรุปดังกล่าวจะเห็นได้ว่ารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้ให้ความสำคัญกับฝ่ายนิติบัญญัติที่จะเข้ามามีส่วนร่วมกับฝ่ายบริหารในการทำหนังสือสัญญากับต่างประเทศ และ/หรือองค์การระหว่างประเทศ ทั้งนี้ เพื่อให้ฝ่ายนิติบัญญัติได้ร่วมพิจารณาอย่างรอบคอบในการทำหนังสือสัญญาผูกพันกับต่างประเทศ อีกทั้งเพื่อให้เป็นการคานและถ่วงดุลอำนาจระหว่างองค์กรที่ใช้อำนาจบริหารและอำนาจนิติบัญญัติด้วย

3.2 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรมและมรดกทางธรรมชาติในประเทศไทย

การคุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติในประเทศไทยมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องหลายฉบับ ซึ่งสามารถแบ่งประเภทของกฎหมายออกเป็น 3 ประเภท คือ กฎหมายที่อนุวัติการตามอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองมรดกโลกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติ ค.ศ. 1972 กฎหมายว่าด้วยอำนาจหน้าที่ของรัฐและการคุ้มครองรักษามรดกทางวัฒนธรรม และกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ดังนี้

3.2.1 กฎหมายที่อนุวัติการตามอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองมรดกโลกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติ ค.ศ. 1972

ภายหลังจากที่ประเทศไทยเข้าเป็นภาคีของอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองมรดกโลกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติ ค.ศ. 1972 ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2530 ไม่ปรากฏว่ามีการตรากฎหมายที่อนุวัติการตามอนุสัญญาคุ้มครองมรดกโลกฯ โดยตรง แต่ได้นำพระราชบัญญัติที่บังคับใช้เกี่ยวกับการคุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรมและการอนุรักษ์ธรรมชาติมาปรับใช้ในการคุ้มครองมรดกโลกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติดังที่จะกล่าวต่อไปในหัวข้อ 3.2.2 และ 3.2.3

ทั้งนี้ นายกรัฐมนตรีได้ลงนามในระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการดำเนินงานตามอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองมรดกโลกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติ พ.ศ. 2559⁹

⁹ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการดำเนินงานตามอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองมรดกโลกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติ พ.ศ. 2559, (2559, 12 มกราคม), *ราชกิจจานุเบกษา* เล่ม 113 ตอนพิเศษ 8 ง, 1-6.

โดยมีสาระสำคัญ คือ การกำหนดให้มีคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยอนุสัญญาคุ้มครองมรดกโลก หรือ “กอม.” ขึ้น เพื่อเป็นกลไกในการกำหนดนโยบายและดำเนินงานให้สอดคล้องกับอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองมรดกโลกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติ ค.ศ. 1972 รวมทั้งการประสานงานระหว่างหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องในการคุ้มครองและอนุรักษ์แหล่งมรดกโลกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติของประเทศอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ แต่สถานะของระเบียบดังกล่าวเป็นระเบียบปฏิบัติราชการ โดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 11(8) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 ซึ่งมีสถานะเป็นกฎหมายลำดับรอง

ดังนั้น ในปัจจุบันประเทศไทยมีระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการดำเนินงานตามอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองมรดกโลกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติ พ.ศ. 2559 ซึ่งเป็นกฎหมายลำดับรอง เพื่อเป็นกลไกในการดำเนินงานคุ้มครองป้องกัน อนุรักษ์ และนำเสนอแหล่งมรดกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติของประเทศไทยผ่านคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยอนุสัญญาคุ้มครองมรดกโลก (กอม.) อันมีลักษณะเป็นระเบียบปฏิบัติของหน่วยงานของรัฐในการดำเนินงานเชิงนโยบาย แต่ไม่ได้เป็นกฎหมายที่อนุวัติการเพื่อการคุ้มครองป้องกันและอนุรักษ์แหล่งมรดกโลกในพื้นที่โดยตรง

3.2.2 กฎหมายว่าด้วยอำนาจหน้าที่ของรัฐและการคุ้มครองรักษามรดกทางวัฒนธรรม

การดำเนินงานคุ้มครองมรดกโลกทางวัฒนธรรมของประเทศไทยได้มีกฎหมายที่ให้อำนาจหน้าที่แก่หน่วยงานของรัฐในการคุ้มครองรักษามรดกทางวัฒนธรรม โดยสามารถแบ่งออกได้เป็น 4 พระราชบัญญัติ ดังนี้

1) พระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 (แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2535)

กฎหมายฉบับนี้มีบทบัญญัติในการคุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรมของประเทศไทย โดยให้อำนาจแก่อธิบดีกรมศิลปากรในการขึ้นทะเบียนโบราณสถาน และให้มีอำนาจในการคุ้มครองป้องกันโบราณสถานจากผู้ใดในการปลูกสร้างอาคารภายในเขตของโบราณสถาน ห้ามทำการซ่อมแซม แก้ไข เปลี่ยนแปลง รื้อถอน ต่อเติม ทำลาย เคลื่อนย้ายโบราณสถานโดยไม่ได้รับอนุญาตจากอธิบดีกรมศิลปากรมิเช่นนั้นจะมีโทษทางอาญา และสั่งให้พนักงานเจ้าหน้าที่หรือบุคคลใด ๆ ทำการซ่อมแซมอันเป็นการบูรณะหรือรักษาโบราณสถานไว้ให้คงสภาพเดิม ทั้งนี้ กฎหมายฉบับนี้มีโทษทางอาญาสำหรับผู้ใดที่บุกรุก หรือทำให้เสียหายซึ่งโบราณสถาน¹⁰ อีกด้วย แต่ไม่ปรากฏบทบัญญัติในการให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือประชาชนในพื้นที่มีส่วนร่วมในการคุ้มครองโบราณสถาน

¹⁰ โปรดดูรายละเอียดเพิ่มเติมในพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. 2504, มาตรา 7 มาตรา 7 ทวิ มาตรา 11 มาตรา 32 และมาตรา 35.

พระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 เป็นกฎหมายที่ให้อำนาจอธิบดีกรมศิลปากรในการคุ้มครองป้องกันแหล่งมรดกทางวัฒนธรรมของประเทศไทยที่ขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลกทั้ง 3 แห่ง¹¹ คือ เมืองประวัติศาสตร์สุโขทัยและเมืองบริวาร นครประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา และแหล่งโบราณคดีบ้านเชียงโดยตรง เนื่องจากแหล่งมรดกโลกดังกล่าวเป็นโบราณสถานตามพระราชบัญญัติโบราณสถานฯ

2) พระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2562

กฎหมายฉบับนี้นำมาใช้ในการคุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรมของประเทศไทย โดยให้อำนาจกรมโยธาธิการและผังเมืองหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการวางแผนผังเมืองเฉพาะ เพื่อกำหนดแผนผังแสดงบริเวณที่ตั้งของสถานที่หรือวัตถุที่มีประโยชน์หรือคุณค่าในทางศิลปกรรม สถาปัตยกรรม และประวัติศาสตร์หรือโบราณคดี ที่จะพึงส่งเสริมดำรงรักษาหรือบูรณะ โดยผ่านการเสนอความคิดเห็นจากเจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินในเขตที่ประมาณว่าจะวางแผนผังเมืองเฉพาะด้วย และให้อำนาจรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยออกกฎกระทรวงเพื่อกำหนดรายละเอียดการส่งเสริมดำรงรักษาหรือบูรณะสถานที่ในผังเมืองเฉพาะดังกล่าวได้ ทั้งนี้ เมื่อท้องถิ่นได้มีการใช้บังคับผังเมืองเฉพาะแล้ว ห้ามบุคคลใดใช้ประโยชน์ที่ดินหรือแก้ไขหรือเปลี่ยนแปลงอสังหาริมทรัพย์ให้ผิดไปจากที่ได้กำหนดไว้ หากฝ่าฝืนมีโทษทางอาญา¹²

แต่จากผลการศึกษาพบว่า มีเพียงเมืองประวัติศาสตร์สุโขทัยและเมืองบริวาร ที่ได้รับการประกาศพื้นที่อนุรักษ์เพื่อส่งเสริมเอกลักษณ์ศิลปวัฒนธรรมไทยเท่านั้น¹³ ส่วนนครประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา และแหล่งโบราณคดีบ้านเชียงไม่ปรากฏในกฎกระทรวงให้ใช้ผังเมืองรวมจังหวัดหรือผังเมืองเฉพาะในการเป็นพื้นที่อนุรักษ์เพื่อส่งเสริมเอกลักษณ์ศิลปวัฒนธรรมไทยแต่อย่างใด

3) พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522

กฎหมายฉบับนี้ให้อำนาจรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย โดยคำแนะนำของคณะกรรมการควบคุมอาคารออกกฎกระทรวงเพื่อประโยชน์แห่งการผังเมืองได้¹⁴ ดังนั้น การนำ

¹¹ UNESCO World Heritage Centre, "Thailand, in The States Parties," accessed October 13, 2021, <http://whc.unesco.org/en/statesparties/th>.

¹² โปรดดูรายละเอียดเพิ่มเติมในพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2562, มาตรา 40 มาตรา 43 มาตรา 51 และมาตรา 105.

¹³ กฎกระทรวงให้ใช้บังคับผังเมืองรวมจังหวัดสุโขทัย พ.ศ. 2560, (2560, 19 มกราคม), ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 134 ตอนที่ 9 ก, 57-58. และกฎกระทรวงให้ใช้บังคับผังเมืองรวมจังหวัดกำแพงเพชร พ.ศ. 2562, (2562, 21 พฤศจิกายน), ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 136 ตอนที่ 123 ก, 38.

¹⁴ โปรดดูรายละเอียดเพิ่มเติมในพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522, มาตรา 8.

กฎหมายฉบับนี้มาใช้ในการคุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรมของประเทศไทย จึงจำเป็นต้องมีการบูรณาการการใช้อำนาจตามกฎหมายฉบับนี้ร่วมกับพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2562 ในการวางผังเมืองเฉพาะและออกกฎกระทรวงตามกฎหมายฉบับนี้เพื่อควบคุมการก่อสร้างอาคารในบริเวณโดยรอบของมรดกทางวัฒนธรรม เพื่อมิให้มรดกทางวัฒนธรรมได้รับผลกระทบจากการก่อสร้างอาคาร

พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 มิได้มีสถานะเป็นกฎหมายที่ใช้ในการคุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรมของประเทศไทยโดยตรง แต่เป็นการนำมาปรับใช้เพื่อประโยชน์ในผังเมืองพื้นที่อนุรักษ์เพื่อส่งเสริมเอกลักษณ์ศิลปวัฒนธรรมไทยตามพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2562 อีกที

4) พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542

กฎหมายฉบับนี้เป็นกฎหมายที่บัญญัติให้อำนาจและหน้าที่แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย มีอำนาจจัดระบบการบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่น เพื่อการบำรุงรักษาสีลปะ จาริตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น¹⁵ ดังนั้นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงมีอำนาจหน้าที่ในการคุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรมที่ตั้งอยู่ในท้องถิ่นของตนเอง

ทั้งนี้ ถึงแม้ว่าพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 จะให้อำนาจหน้าที่แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการบำรุงรักษาสีลปะวัฒนธรรมของท้องถิ่นของตน แต่กฎหมายฉบับนี้ก็มิได้เป็นกฎหมายที่ใช้ในการคุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรมของประเทศไทยโดยตรง แต่เป็นกฎหมายที่นำมาปรับใช้ในการบำรุงรักษาสีลปะวัฒนธรรมของท้องถิ่นนั้น ๆ

3.2.3 กฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

กฎหมายที่มีบทบัญญัติให้อำนาจหน้าที่แก่รัฐและใช้ในการคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอันทรงคุณค่าเป็นมรดกทางธรรมชาติ สามารถแบ่งออกได้เป็น 6 พระราชบัญญัติ ดังนี้

1) พระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. 2484

กฎหมายฉบับนี้มีบทบัญญัติในการคุ้มครองมรดกทางธรรมชาติของประเทศไทย

¹⁵ โปรดดูรายละเอียดเพิ่มเติมในพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542, มาตรา 16-18.

อันได้แก่ ไม้และของป่า ซึ่งกำหนดโดยพระราชกฤษฎีกาเป็นไม้หวงห้ามและของป่าหวงห้ามในป่าของประเทศไทย โดยห้ามมิให้ผู้ใดกระทำแก่ไม้หวงห้ามโดยไม่ได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่หรือได้รับสัมปทานห้ามมิให้ผู้ใดเก็บหาของป่าหวงห้าม โดยไม่ได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ และห้ามมิให้ผู้ใดแผ้วถางป่าหรือเข้ายึดป่า¹⁶ และมีโทษทางอาญาสำหรับผู้ฝ่าฝืนข้อห้ามดังกล่าว¹⁷

ดังนั้น พระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. 2484 จึงเป็นกฎหมายที่ให้อำนาจหน้าที่แก่รัฐในการคุ้มครองป่าธรรมชาติอันเป็นส่วนหนึ่งของมรดกทางธรรมชาติของประเทศไทย เพื่อมิให้ผู้ใดเข้าไปบุกรุกและทำลายโดยมิชอบ

2) พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2562

กฎหมายฉบับนี้นับเป็นกฎหมายสำคัญฉบับหนึ่งในการคุ้มครองมรดกทางธรรมชาติของประเทศไทย โดยให้กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาให้ความเห็นชอบ ในการกำหนดให้พื้นที่ที่มีความโดดเด่นสวยงามทางธรรมชาติเป็นพิเศษ หรือมีความหลากหลายทางชีวภาพ ระบบนิเวศ ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และสัตว์ป่าหรือพืชป่าประจำถิ่นที่หายากหรือใกล้สูญพันธุ์ หรือโดดเด่นด้านธรณีวิทยา หรือมรดกทางวัฒนธรรมที่สมควรสงวนหรืออนุรักษ์ไว้เพื่อประโยชน์ของคนในชาติหรือเพื่อเป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้ทางธรรมชาติหรือนันทนาการของประชาชนอย่างยั่งยืน โดยการตราเป็นพระราชกฤษฎีกา กำหนดพื้นที่ดังกล่าวเป็น “อุทยานแห่งชาติ” และจัดให้มีแผนการบริหารจัดการพื้นที่อุทยานแห่งชาติ โดยความเห็นชอบของอธิบดี¹⁸ ในส่วนของการคุ้มครองมรดกทางธรรมชาติโดยพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2562 บัญญัติห้ามมิให้บุคคลใดกระทำการอันส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศ ความหลากหลายทางชีวภาพ และทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมภายในอุทยานแห่งชาติ¹⁹ โดยมีโทษทางแพ่งและโทษทางอาญาสำหรับผู้ฝ่าฝืน²⁰

¹⁶ โปรดดูรายละเอียดเพิ่มเติมในพระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. 2484, มาตรา 11 มาตรา 29 และมาตรา 54.

¹⁷ โปรดดูรายละเอียดเพิ่มเติมในพระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. 2484, มาตรา 71 ทวิ มาตรา 72 ตริ และมาตรา

73.

¹⁸ โปรดดูรายละเอียดเพิ่มเติมในพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2562, มาตรา 4 คำนิยาม “อุทยานแห่งชาติ”, มาตรา 6 และมาตรา 18.

¹⁹ โปรดดูรายละเอียดเพิ่มเติมในพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2562, มาตรา 19.

²⁰ โปรดดูรายละเอียดเพิ่มเติมในพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2562, มาตรา 40-46.

พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2562 ถือว่าเป็นกฎหมายอันสำคัญในการคุ้มครองมรดกทางธรรมชาติของประเทศไทย ดังเช่นที่ใช้ในการคุ้มครอง “พื้นที่กลุ่มป่าดงพญาเย็น-เขาใหญ๋” และ “พื้นที่กลุ่มป่าแก่งกระจาน”²¹

3) พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507

กฎหมายฉบับนี้มีบทบัญญัติในการคุ้มครองมรดกทางธรรมชาติของประเทศไทย อันได้แก่ ป่าธรรมชาติ ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนดแนวเขตป่าที่กำหนดเป็นป่าสงวนแห่งชาติ โดยห้ามมิให้บุคคลใดทำการเสื่อมเสียแก่สภาพป่าสงวนแห่งชาติ โดยมีโทษทางแพ่งและโทษทางอาญาสำหรับผู้ฝ่าฝืน²²

พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507 มุ่งเน้นการสงวนและคุ้มครองป่าโดยการออกกฎกระทรวงกำหนดให้ป่าที่ต้องการคุ้มครองให้เป็นป่าสงวนแห่งชาติ²³

4) พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535

กฎหมายฉบับนี้เป็นกฎหมายสำคัญในการคุ้มครองมรดกทางธรรมชาติของประเทศไทย ในฐานะที่เป็นมาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมทั้งหมดของประเทศ นอกจากนี้ยังมีบทบัญญัติที่เป็นการคุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรมในฐานะที่เป็นสิ่งแวดล้อมตามกฎหมายฉบับนี้อีกด้วย

การคุ้มครองมรดกทางธรรมชาติและมรดกทางวัฒนธรรมตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 โดยการกำหนดมาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อม การจัดทำแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติทรัพยากรธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อมศิลปกรรม การกำหนดเขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ที่มีคุณค่าทางธรรมชาติ หรือศิลปกรรมอันควรแก่การอนุรักษ์ ตลอดจนการออกกฎกระทรวงกำหนดมาตรการคุ้มครองเพื่อรักษาสภาพธรรมชาติหรือระบบนิเวศน์ตามธรรมชาติ หรือคุณค่าของสิ่งแวดล้อมศิลปกรรมในพื้นที่²⁴ ทั้งนี้ มีโทษทางแพ่งและโทษทางอาญาสำหรับผู้ฝ่าฝืน²⁵

²¹ UNESCO World Heritage Centre, “Thailand in the states Parties”.

²² โปรดดูรายละเอียดเพิ่มเติมในพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507, มาตรา 14 มาตรา 26/4 และมาตรา 31.

²³ วราลักษณ์ คงอ้วน, การวางแผนและการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมเมือง (กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2559), 246.

²⁴ โปรดดูรายละเอียดเพิ่มเติมในพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535, มาตรา 32 มาตรา 35 มาตรา 36 มาตรา 43 และมาตรา 44.

²⁵ โปรดดูรายละเอียดเพิ่มเติมในพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535, มาตรา 97 มาตรา 99 และมาตรา 100.

พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 เป็นกฎหมายที่ให้อำนาจหน่วยงานของรัฐดำเนินการคุ้มครองมรดกทางธรรมชาติและมรดกทางวัฒนธรรมในฐานะที่เป็นมาตรการทางกฎหมายเพื่อรักษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย

5) พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2562

กฎหมายฉบับนี้นับเป็นกฎหมายสำคัญอีกฉบับหนึ่งในการคุ้มครองมรดกทางธรรมชาติของประเทศไทย โดยให้กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่าเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาให้ความเห็นชอบในการกำหนดบริเวณพื้นที่ที่มีสภาพธรรมชาติสมควรต้องอนุรักษ์ไว้ให้เป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่าอย่างปลอดภัยและรักษาไว้ซึ่งพันธุ์สัตว์ป่า ตลอดจนคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หรือระบบนิเวศให้คงเดิม โดยการตราเป็นพระราชกฤษฎีกากำหนดพื้นที่ดังกล่าวเป็น “เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า” และจัดให้มีแผนการอนุรักษ์และคุ้มครองพื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าโดยความเห็นชอบของอธิบดี²⁶

การคุ้มครองมรดกทางธรรมชาติตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2562 บัญญัติห้ามมิให้ผู้ใดเข้าไปในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าโดยมิได้รับอนุญาต ห้ามล่าสัตว์ป่า เก็บหรือทำอันตรายแก่รังของสัตว์ป่า หรือล่อหรือนำสัตว์ป่าออกไปโดยมิได้รับอนุญาต และห้ามกระทำการอันส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ระบบนิเวศ หรือความหลากหลายทางชีวภาพ²⁷ และมีโทษทางแพ่งและโทษทางอาญาสำหรับผู้ฝ่าฝืน²⁸

พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2562 ถือว่าเป็นกฎหมายอันสำคัญในการคุ้มครองมรดกทางธรรมชาติของประเทศไทย ดังเช่นที่ใช้ในการคุ้มครอง “เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทุ่งใหญ่นเรศวรและห้วยขาแข้ง” “พื้นที่กลุ่มป่าดงพญาเย็น-เขาใหญ่” และ “พื้นที่กลุ่มป่าแก่งกระจาน”

6) พระราชบัญญัติส่งเสริมการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง พ.ศ. 2558

กฎหมายฉบับนี้มีบทบัญญัติในการคุ้มครองมรดกทางธรรมชาติของประเทศไทยอันได้แก่ ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง โดยให้อำนาจอธิบดีกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งสั่งระบับการกระทำที่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง และให้อำนาจรัฐมนตรี

²⁶ โปรดดูรายละเอียดเพิ่มเติมในพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2562, มาตรา 47 และมาตรา 52.

²⁷ โปรดดูรายละเอียดเพิ่มเติมในพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2562, มาตรา 53-55.

²⁸ โปรดดูรายละเอียดเพิ่มเติมในพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2562, มาตรา 92 มาตรา 96-97 และมาตรา 99-102.

ว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการนโยบายและแผนการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งแห่งชาติมีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนด “พื้นที่ป่าชายเลนอนุรักษ์” และ “พื้นที่คุ้มครองทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง” และประกาศกำหนดมาตรการเพื่อคุ้มครองในพื้นที่ดังกล่าว²⁹ และมีโทษทางอาญาสำหรับผู้ฝ่าฝืนการคุ้มครองดังกล่าวด้วย³⁰

พระราชบัญญัติส่งเสริมการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง พ.ศ. 2558 เป็นมาตรการทางกฎหมายในการสงวน อนุรักษ์ และฟื้นฟูทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งของประเทศไทย ซึ่งในอนาคตถ้าหากประเทศไทยได้มีการนำเสนอมรดกทางธรรมชาติทางทะเลและชายฝั่ง ก็สามารถนำพระราชบัญญัตินี้มาอนุวัติการเพื่อคุ้มครองมรดกโลกทางธรรมชาติตามอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองมรดกโลกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติ ค.ศ. 1972 ได้ทันที

ดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น เมื่อประเทศไทยเข้าเป็นภาคีของอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองมรดกโลกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติ ค.ศ. 1972 โดยการให้สัตยาบันหรือรับรองอนุสัญญาระหว่างประเทศอันจะส่งผลต่อประเทศไทยนั้นมิมีบทบัญญัติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยให้อำนาจฝ่ายบริหารไว้ ซึ่งส่งผลให้ประเทศไทยมีหน้าที่ต้องอนุวัติการกฎหมายภายในประเทศไทยให้สอดคล้องกับหลักเกณฑ์ของอนุสัญญา ดังกล่าว โดยในปัจจุบันประเทศไทยได้แบ่งการคุ้มครองมรดกโลกออกเป็น 2 ประเภท คือ มรดกโลกทางวัฒนธรรม โดยมีพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 เป็นกฎหมายในการคุ้มครองมรดกโลกทางวัฒนธรรม 3 แห่ง ได้แก่ เมืองประวัติศาสตร์สุโขทัยและเมืองบริวาร นครประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา และแหล่งโบราณคดีบ้านเชียงกับมรดกโลกทางธรรมชาติ โดยมีพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2562 และพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2562 เป็นกฎหมายในการคุ้มครองมรดกโลกทางวัฒนธรรม 3 แห่ง ได้แก่ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทุ่งใหญ่นเรศวรและห้วยขาแข้ง พื้นที่กลุ่มป่าดงพญาเย็น-เขาใหญ่ และพื้นที่กลุ่มป่าแก่งกระจาน โดยมีระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการดำเนินงานตามอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองมรดกโลกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติ พ.ศ. 2559 เป็นกลไกในการดำเนินงานเพื่อการนำเสนอ การคุ้มครองป้องกัน และอนุรักษ์มรดกโลกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติของประเทศไทย

²⁹ โปรดดูรายละเอียดเพิ่มเติมในพระราชบัญญัติส่งเสริมการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง พ.ศ. 2558, มาตรา 17-18 มาตรา 20 และมาตรา 23.

³⁰ โปรดดูรายละเอียดเพิ่มเติมในพระราชบัญญัติส่งเสริมการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง พ.ศ. 2558, มาตรา 27-28.

4. ปัญหาการอนุวัติการกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองมรดกโลกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติของประเทศไทย

จากการศึกษาสาระสำคัญของอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองมรดกโลกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติ ค.ศ. 1972 และเอกสารแนวทางการอนุวัติตามอนุสัญญาคุ้มครองมรดกโลกกับการอนุวัติการและการบังคับใช้กฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองมรดกโลกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติในประเทศไทยแล้ว ทำให้พบปัญหาที่สำคัญอยู่ 2 ประการ คือ

4.1 ปัญหาการบังคับใช้กฎหมายภายในประเทศกับการคุ้มครองมรดกโลกของประเทศไทย

ด้วยมาตรา 5(ง) แห่งอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองมรดกโลกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติ ค.ศ. 1972 บัญญัติให้รัฐภาคีสมาชิกมีหน้าที่กำหนดมาตรการที่เหมาะสมทั้งทางด้านกฎหมาย เพื่อการจำแนกรายละเอียด การคุ้มครองป้องกัน การอนุรักษ์ และการนำเสนอมรดกทางวัฒนธรรมและมรดกทางธรรมชาติ ประกอบกับเอกสารแนวทางการอนุวัติตามอนุสัญญาคุ้มครองมรดกโลก วรรค 97 98 และ 119 กำหนดให้แหล่งมรดกโลกที่ได้รับการขึ้นทะเบียนต้องได้รับการคุ้มครองทั้งในระดับชาติ ภูมิภาค ท้องถิ่น และ/หรือ ในระดับของกลุ่มคน ด้วยมาตรการทางกฎหมายที่สร้างความเชื่อมั่นได้ว่าจะเป็นการปกป้องในการคุ้มครองคุณค่าโดดเด่นอันเป็นสากลของแหล่งมรดกโลก เพื่อให้แน่ใจแหล่งมรดกโลกจะมีความยั่งยืนรวมถึงการส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดการมีส่วนร่วมของชุมชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องกับแหล่งมรดกอย่างจริงจัง

โดยการบังคับใช้กฎหมายในการคุ้มครองมรดกโลกของประเทศไทยได้แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ มรดกโลกทางวัฒนธรรม ซึ่งได้นำพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 มาใช้ในการคุ้มครอง แต่จากผลการศึกษาพบว่า พระราชบัญญัติโบราณสถานฯ ให้อำนาจอธิบดีกรมศิลปากรแต่เพียงผู้เดียวในการคุ้มครองแหล่งมรดกโลก ซึ่งกฎหมายฉบับนี้มีลักษณะที่มุ่งเน้นการอนุรักษ์โบราณสถานโดยส่วนกลาง แต่ยังขาดบทบัญญัติในการคุ้มครองแหล่งมรดกโลกในระดับท้องถิ่น และ/หรือกลุ่มคน และการสร้างการมีส่วนร่วมของท้องถิ่นทั้งภาครัฐและประชาชน เนื่องจากพระราชบัญญัติโบราณสถานฯ ได้ถูกตราขึ้นมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2504 เพื่อป้องกันมิให้ผู้ใดเข้ามาทำลายโบราณสถานเป็นสำคัญ และถึงแม้ว่าจะมีการแก้ไขเพิ่มเติม ในปี พ.ศ. 2535 แต่ก็ยังมิได้มีการบัญญัติเพิ่มเติมเพื่อให้สอดคล้องกับหลักเกณฑ์ของอนุสัญญาฯ และเอกสารแนวทางการอนุวัติตามอนุสัญญา มรดกโลกแต่อย่างใด อันส่งผลให้เกิดความเสี่ยงในการถูกถอดถอนออกจากการขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลก เนื่องจากปัญหาของชุมชนที่มีการขยายตัวมากขึ้นจนอาจส่งผลกระทบต่อการรักษา

คุณค่าโดดเด่นอันเป็นสากลของแหล่งมรดกโลกและความยั่งยืน และถึงแม้ว่าประเทศไทยจะมีพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2562 พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 และพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ให้อำนาจหน้าที่หน่วยงานของรัฐอื่นในการคุ้มครอง หรือทำนุบำรุงรักษามรดกทางวัฒนธรรมก็ตาม แต่กฎหมายต่าง ๆ เหล่านี้ก็ไม่ได้ถูกนำมาใช้ในการคุ้มครองมรดกโลกทางวัฒนธรรมในทางปฏิบัติโดยตรง ซึ่งกฎหมายเหล่านี้ถูกนำมาใช้เพื่อคุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรมเพิ่มเติม นอกเหนือจากเขตของโบราณสถานภายในบังคับตามพระราชบัญญัติโบราณสถานฯ จึงส่งผลให้หน่วยงานของรัฐผู้มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายดังกล่าวนั้นอาจใช้ดุลพินิจในการปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่เพื่อคุ้มครองแหล่งมรดกโลกทางวัฒนธรรมหรือไม่ก็ได้

ในขณะที่ มรดกโลกทางธรรมชาติ ซึ่งได้นำพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2562 และพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2562 มาใช้ในการคุ้มครองแหล่งมรดกโลกทางธรรมชาติของประเทศไทย ผลการศึกษาพบว่า กฎหมายทั้ง 2 ฉบับ ได้มีบทบัญญัติสอดคล้องกับอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองมรดกโลกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติ ค.ศ. 1972 และเอกสารแนวทางทางการอนุรักษ์ตามอนุสัญญาคุ้มครองมรดกโลกอย่างครบถ้วน ทั้งในส่วนของมาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองคุณค่าโดดเด่นอันเป็นสากลของแหล่งมรดกโลก และการส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดการมีส่วนร่วมของชุมชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย อันนำไปสู่การขึ้นทะเบียนพื้นที่กลุ่มป่าแก่งกระจานเป็นมรดกโลกทางธรรมชาติในปี พ.ศ. 2564

4.2 ปัญหาการทับซ้อนของหน่วยงานของรัฐในการคุ้มครองมรดกโลกของประเทศไทย

ด้วยมาตรา 5 (ข) แห่งอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองมรดกโลกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติ ค.ศ. 1972 บัญญัติให้รัฐภาคีสมาชิกต้องจัดให้มีอย่างน้อยหนึ่งหน่วยงาน/องค์กร หรือมากกว่าเพื่อดำเนินงานต่าง ๆ ในการคุ้มครองป้องกัน การอนุรักษ์ และการนำเสนอ มรดกทางวัฒนธรรมและมรดกทางธรรมชาติ จากผลการศึกษาพบว่า ประเทศไทยมีคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยอนุสัญญาคุ้มครองมรดกโลก หรือ “กอม.” เพื่อทำหน้าที่เป็นกลไกในการนำเสนอแหล่งมรดกทางวัฒนธรรมหรือทางธรรมชาติของประเทศไทยต่อคณะกรรมการมรดกโลก และประสานการปฏิบัติงานของหน่วยงานของรัฐเพื่อดำเนินการคุ้มครองมรดกโลกของประเทศไทย

ในส่วนของการคุ้มครองมรดกโลกทางวัฒนธรรม มีหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องหลายหน่วยงาน ได้แก่ กรมศิลปากร กรมโยธาธิการและผังเมือง และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 พระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2562 และพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอน

การกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ตามลำดับ ทั้งนี้เนื่องมาจากในการคุ้มครองมรดกโลกทางวัฒนธรรมของประเทศไทยให้อำนาจแก่หน่วยงานของรัฐในระดับฐาน “กรม” ซึ่งเมื่อมีพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้องหลายฉบับก็ย่อมส่งผลให้มีหน่วยงานที่รับผิดชอบหลายหน่วยงานตามมา อันนำไปสู่ปัญหาการปฏิบัติงานเชิงพื้นที่ในการคุ้มครองมรดกโลกทางวัฒนธรรมของหน่วยงานของรัฐที่มีอำนาจหน้าที่ทับซ้อนกันและขาดการทำงานอย่างบูรณาการ อันเกิดจากความไม่ชัดเจนของกฎหมายในการกำหนดอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐ

ในส่วนของการคุ้มครองมรดกโลกทางธรรมชาติ มีหน่วยงานที่รับผิดชอบ คือ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ตามพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2562 และพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2562 จึงทำให้ไม่เกิดปัญหาการทับซ้อนในอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐในการคุ้มครองมรดกโลกทางธรรมชาติ

ทั้งนี้ จากปัญหาทั้ง 2 ประการดังที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น เกิดจากปัญหาในการบังคับใช้กฎหมายภายในประเทศหลายฉบับและการทับซ้อนของหน่วยงานของรัฐในการคุ้มครองมรดกโลกทางวัฒนธรรม โดยในปัจจุบันสาธารณรัฐอิตาลีซึ่งเป็นประเทศที่มีแหล่งมรดกโลกทางวัฒนธรรมมากที่สุดในโลก³¹ มีกฎหมายในการคุ้มครองมรดกโลกทางวัฒนธรรมซึ่งอนุวัติการตามอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองมรดกโลกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติ ค.ศ. 1972 คือ ประมวลกฎหมายมรดกทางวัฒนธรรมและภูมิทัศน์ ค.ศ. 2004 (Code of the Cultural and Landscape Heritage, 2004) ซึ่งได้บัญญัติให้ “กระทรวงวัฒนธรรม” เป็นหน่วยงานของรัฐที่ทำหน้าที่คุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรมโดยตรง³² ในส่วนของแคว้น เขตปริมณฑล จังหวัด และเทศบาล ทำหน้าที่ร่วมมือกับกระทรวงในการดำเนินการตามหน้าที่คุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรม และอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวง³³ การคุ้มครองและยกระดับมรดกทางวัฒนธรรมที่ผ่านการมีส่วนร่วมของชุมชน³⁴ การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมสำหรับโครงการที่เกี่ยวข้องกับการรื้อถอนหรือเคลื่อนย้ายทรัพย์สินทางวัฒนธรรม³⁵ ตลอดจนบทลงโทษทางแพ่งและอาญา³⁶ ด้วยเหตุนี้ จึงทำให้การบังคับใช้กฎหมายในการคุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรมของสาธารณรัฐอิตาลีเกิดประสิทธิภาพและความยั่งยืนจนเป็นที่ประจักษ์ ซึ่งเหมาะสมที่จะเป็นแนวทางในการดำเนินงานคุ้มครองมรดกโลกทางวัฒนธรรมของประเทศไทย เพื่อให้เกิดความสอดคล้องตามหลักเกณฑ์ของอนุสัญญาฯ ต่อไป

³¹ UNESCO World Heritage Centre, “Italy, in The States Parties,” accessed October 13, 2021, <http://whc.unesco.org/en/statesparties/it>.

³² โปรดดูรายละเอียดเพิ่มเติมในประมวลกฎหมายมรดกทางวัฒนธรรมและภูมิทัศน์ ค.ศ. 2004, มาตรา 4.

³³ โปรดดูรายละเอียดเพิ่มเติมในประมวลกฎหมายมรดกทางวัฒนธรรมและภูมิทัศน์ ค.ศ. 2004, มาตรา 5.

³⁴ โปรดดูรายละเอียดเพิ่มเติมในประมวลกฎหมายมรดกทางวัฒนธรรมและภูมิทัศน์ ค.ศ. 2004, มาตรา 7.

³⁵ โปรดดูรายละเอียดเพิ่มเติมในประมวลกฎหมายมรดกทางวัฒนธรรมและภูมิทัศน์ ค.ศ. 2004, มาตรา 26.

³⁶ โปรดดูรายละเอียดเพิ่มเติมในประมวลกฎหมายมรดกทางวัฒนธรรมและภูมิทัศน์ ค.ศ. 2004, มาตรา 160-170.

5. บทสรุปและข้อเสนอแนะ

ประเทศไทยเข้าเป็นภาคีสมาชิกในอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองมรดกโลกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติ ค.ศ. 1972 ซึ่งต้องอนุวัติการกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองมรดกโลกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติตามแนวทางของอนุสัญญาฯ ดังกล่าว โดยประเทศไทยมีกฎหมายระดับพระราชบัญญัติใช้บังคับในการคุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติอยู่หลายฉบับ ส่งผลให้เกิดปัญหา 2 ประการ คือ ปัญหาการบังคับใช้กฎหมายภายในประเทศกับการคุ้มครองมรดกโลกของประเทศไทย และปัญหาการทับซ้อนของหน่วยงานของรัฐในการคุ้มครองมรดกโลกของประเทศไทย โดยในการคุ้มครองมรดกโลกทางวัฒนธรรมด้วยพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 มิได้มีบทบัญญัติในส่วนของการมาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองมรดกโลกในระดับท้องถิ่น และ/หรือในระดับกลุ่มคน ตลอดจนการส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมของชุมชนและท้องถิ่น อีกทั้งเพราะมีพระราชบัญญัติให้อำนาจหน้าที่หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องหลายหน่วยงานจึงเกิดอำนาจหน้าที่ทับซ้อนกันและขาดการทำงานอย่างบูรณาการ อันเกิดจากความไม่ชัดเจนของกฎหมาย

จากปัญหาดังที่ได้กล่าวมาข้างต้น ผู้เขียนจึงมีข้อเสนอแนะ คือ ควรแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 โดยมีเนื้อหาแบ่งเป็นหมวดที่ว่าด้วยหลักเกณฑ์ในการคุ้มครองป้องกัน และอนุรักษ์มรดกโลกทางวัฒนธรรมทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น โดยการกำหนดอำนาจหน้าที่ของกรมศิลปากรในฐานะผู้รับผิดชอบหลัก และกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ที่มรดกโลกตั้งอยู่ การบูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานระดับกรมที่มีอำนาจหน้าที่ในการคุ้มครองมรดกโลกทางวัฒนธรรม การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมในโครงการที่อาจส่งผลกระทบต่อแหล่งมรดกโลกทั้งทางตรงและทางอ้อม หมวดที่ว่าด้วยการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งในรูปแบบของการเป็นคณะกรรมการระดับชาติและระดับท้องถิ่น และ/หรือการมีส่วนร่วมในการวางแผนบริหารจัดการมรดกทางวัฒนธรรมในท้องถิ่นของตน ในฐานะที่คนในชุมชนนั้นเป็นผู้มีส่วนได้เสียกับมรดกทางวัฒนธรรม และหมวดที่ว่าด้วยบทลงโทษทางแพ่งและทางอาญา เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและการบังคับใช้กฎหมายในการรักษาคุณค่าโดดเด่นอันเป็นสากลของแหล่งมรดกโลกตามอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองมรดกโลกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติ ค.ศ. 1972 อันนำไปสู่ความยั่งยืนสืบไป

References

- Bureau of International Cooperation, Ministry of Education. "World Heritage." Accessed January 9, 2021. <https://www.bic.moe.go.th/index.php/component/k2/itemlist/category/193-world-eritage>. [In Thai]
- Office of Natural Resources, and Environmental Policy and Planning. *Convention Concerning the Protection of the World Culture and Natural Heritage*. Bangkok: Mono Graph Studio, 2014. [In Thai]
- Office of Natural Resources, and Environmental Policy and Planning. *Guidelines for the Implementation of the World Heritage Convention Obligations and the Preparation of World Heritage Registration Documents*. Bangkok: E.T. Publishing, 2018. [In Thai]
- Office of Natural Resources and Environmental Policy and Planning. "Heritage Sites Listed on the Preliminary List of the World Heritage Center." Accessed March 14, 2022. <https://worldheritagesite.onep.go.th/site/2>. [In Thai]
- Office of Natural Resources and Environmental Policy and Planning. "World Heritage Site." Accessed March 14, 2022. <https://worldheritagesite.onep.go.th/site/1>. [In Thai]
- Orakarn Boonsuth. "Becoming a Party to the International Maritime Convention and the Approach of Thailand to Legislation to Implement the Convention." Master's thesis, Faculty of Law Thammasart University, 2012. [In Thai]
- UNESCO World Heritage Centre. "Italy in The States Parties." Accessed October 13, 2021, <http://whc.unesco.org/en/statesparties/it>.
- UNESCO World Heritage Centre. *Operational Guidelines for the Implementation of the World Heritage Convention*. Paris: France, 2019.
- UNESCO World Heritage Centre, "Thailand in The States Parties." Accessed October 13, 2021, <http://whc.unesco.org/en/statesparties/th>.
- Waraluk Khongauan. *Urban Environmental Planning and Management*. Bangkok: Thammasart University, 2016. [In Thai]